

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah.
Velja za celo leto.....\$6.00
Za pol leta.....\$3.00
Za New York celo leto.....\$7.00
Za inozemstvo celo leto.....\$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily
in the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 99. — ŠTEV. 99.

NEW YORK, THURSDAY, APRIL 28, 1921. — ČETRTEK, 28. APRILA, 1921.

VOLUME XXIX. — LETNIK XXIX.

POLOŽAJ V DELAVSKEM SVETU

POLOŽAJ V INDUSTRIJAH JE RAZVIDEN IZ POROČIL TRGOVSKIH ZBORNIC. — RAJŠE SE JE ODPUŠČALO DELAVCE KOT KRČILO PLAČE.

Washington, D. C. 27. aprila. — Odgovori, katere je dobila trgovska zbornica Združenih držav od približno 2000 industrijalcev ter trgovcev na vprašanja, s pomočjo katerih se je skušalo ugotoviti, kaj so storili, da se prilagodijo obstoječim razmeram, vsebujejo raznolike in zelo zanimive informacije. Odgovori kažejo, da so podjetja preje pripravljena zmanjšati stroške potom skrčenja števila uslužbencev, kot pa potom skrčenja plač dejanski zaposlenih ljudi. Le nekako četrtnina onih, ki so odgovorili, je uveljavila direktno skrčenje plač.

Eno izmed vprašanj, katera je stavila trgovska zbornica, se je glasilo, kaj naj se stori, da se spravi cene produktov na normalno bazo. Pretežna večina odgovorov v zvezi s tem se je glasila: — Storitve kaj za znižanje prevoznih ali tovornih pristojbin.

Nekako 58 onih, ki so odgovorili, je skrbilo število svojih uslužbencev in sicer na petino svojih delavcev. Ena petina delodajalcev pa je odpravila ali skrbila bonuse.

V splošnem kažejo odgovori, da zmanjšujejo delodajalci svoje izvanredne stroške, da na ta način ustrežejo javni zahtevi, za nižje cene. V ta namen zahtevajo več dela od manjšega števila ljudi, večjo uspešnost od inča pri oglaševanju ter so končno bolj izbirični in oprezn pri dovoljevanju kreditov.

EVROPA NUJNO POTREBUJE AMERIKE

HARD JE PREPRIČAN, DA JE AMERIŠKA SOVDELEŽBA PRI MIROVNIH KOMISIJAH NUJNO POTREBNA. — POSLANICE NE MOREJO OPRAVITI TEGA, KAR ZASTOPNIKI.

Poroča Edward Price Bell.

William Hard je opravil veliko vestnega dela ter obenem tudi globoko in resno razmišljal tekom svojega bivanja v Evropi. Predno se je vkrcal na parnik, da se vrne v Združene države, je rekel nam pram pisu tega članka v Londonu naslednje:

Ne da bi bil izpremenjen k Ligi narodov, sem vendar prisiljen reči, da sem se popolnoma pričel zavzemati za predlog, da stopijo Združene države v tesnejši stik z dejanskim delovanjem diplomacije v Evropi. Prav nič dobrega ne more priti za nas, če trdimo, da nismo zainteresirani pri teh operacijah, ko smo vendar vedno pripravljeni, pritoževati se gledalčevim tega delovanja.

Mi smo neizpremenno hitro pri roki, ko se je treba pritožiti. Pritožujemo se radi kabeljske postaje na otoku Yap, radi kabeljskih prog, ki so bile preje last Nemčije, radi petrolejskih koncesij v Mezopotamiji in celo radi administracije mandatsnega ozemlja v Tanganiki. Kadar dobi Lord Curzon, angleški minister za zunanje zadeve, poslanico od ameriškega poslanika v Londonu, v kateri se spravlja na dan pritožbe glede specialnih privilegijev, danih angleškim podanikom v angleškem mandatsnem ozemlju Tanganika, se gotovo ne more pričakovati od njega, da bi verjel, da smo postavili zelo ozne more pričakovati od njega, da bi verjel, da smo postavili zelo ozke meje svojim ciljem in interesom na svetu.

Dejstvo je, da imamo take interese in kadar jih vidimo, jih tudi omenimo. Če bi nam kdo povedal, kje leži krasni otok Nauru, bi brez dvoma pisali poslanico, naslovljeno na njegovo angleško velečaststvo, v kateri bi se pritožili, da je najti na tem mandatsnem otoku fosfate, glede katerih žalibog ni jasno, če bodo imele naše fosfatne kompanije iste prilike kot vladi Avstralije in Nove Zelandije.

Medtem pa se je v notranjosti hiše, prav posebno v sobi, v kateri zboruje svet ministrskih predsednikov, razpravljalo o novih stvareh, prišlo do novih sklepov ter dalo s tem nov povod za naše nadaljnje pritožbe. Po mojem mnenju bi bilo veliko boljše igrati ulogo aktivnega sovdeleženca kot pa zakasnelega pritoževalca.

Pri tem ne pride prav nič v poštev odobrenje dogovora glede Lige narodov in tudi ne odobrenje ostalih delov Versaillske mirovne pogodbe. To je vprašanje vzdržanja intimnega, neprestanega stika ali kontakta z vsemi temi skupinami državljanov ali administratorjev, ki se pečejo s sklepi, pri katerih so prizadeti tudi naši interesi.

Nihče nas ne skuša izključiti iz tega stika. Izginili smo iz najvišjega sveta, iz sveta poslanikov ter iz reparacijske komisije iz svojega lastnega nagiba, in če bo predsednik Harding poslal sedaj naše neoficijelne zastopnike nazaj k sejam reparacijske komisije, se jih bo z veseljem pozdravilo in kmalu bomo izvedeli glede Nemčije stvari, katere bi morali vedeti.

V Združenih državah smo na dolgo in široko govorili o svetu Lige narodov. Resnični vladar sveta pa je v sedanjem času svet ministrskih predsednikov. Po mojih mislih bi bile Združene države zelo pametne, če bi poslate v Evropo misijo dveh ali treh odličnih mož ki bi se posvetovali z evropskimi diplomati, na kak način bi se Amerika lahko vzdržala vsakega sodelovanja v Ligi narodov ter notranji evropski politiki, a bila pri tem vendar zastopana v vseh zaveznikiških izvršilnih svetih ali komisijah, s pomočjo katerih se upravlja ekonomske uspehe zmage nad Nemčijo.

Važno za potnike.

Kdor želi v bližnji bodočnosti potovati v stari kraj, naj se obrne na nas, da mu podljemo vse navodila, kako je mogoče dobiti potni list.

Kdor že ima jugoslovanski ali ameriški potni list lahko potuje kadar hoče.

Kdor pa spada v zasedeno ozemlje, in želi potovati v staro domovino, mu še vedno lahko preskrbimo potni list, kadar pride v New York.

V vsakem oziru se obrnite na tvrdko:

FRANK SAKSER STATE BANK
62 Cortlandt Street New York

KAJZER JE HOTEL IZBACNITI WILSONA.

Berlin, Nemčija, 27. aprila. — Znameniti socijalistični voditelj Philip Scheidemann piše v svojih spominih: Ko je bil kajzer prečital poslanice ameriškega državnega tajnika Lansinga na papeža Benedikta, je napravil na rob sledočo opazko:

— Wilson se mora enkrat za vselej odpovedati misli, da lahko napravi iz nemškega naroda, kakorkoli hoče. Nemški narod mora smatrati za to, kar je v resnici. Niti narod, niti armada, niti kajzer ne bo sprejel sporazumnega Wilsonovega miru. Wilsona bi bilo treba izbaciti.

Rumunska kraljica Marija, ki je znana kot najkрасnejša vladarica v Evropi.

STROGA PROHIBICIJSKA POSTAVA V JERSEY

Tudi posest opojnih pijač je sedaj v državi New Jersey prepovedana. — Boj proti novi ustavi.

Včeraj so pričeli v državi New Jersey s pripravami za prisilno izvedenje najstrožje prohibicijske odredbe, kar se jih je kedaj sprejelo v kaki državi, spadajoči v Unijo. Ta prohibicijska postava obenem s stransko postavo, ki se peča s trgovino z neopojnimi pijačami, bo stopila v veljavo v soboto ob polnoči v celi državi New Jersey in sicer preko veta državnega gubernerja Edwardsa, o katerem je znano, da je nasprotnik prohibicije.

Ta postava, imenovana Van-Ness, prepoveduje "izdelovanje, prodajo, izmenjavo, transport, izvoz, dobavljanje, nakladanje ali tudi enostavno posest katerekoli upijanečljive pijače, ki vsebuje več kot pol procenta alkohola če gre pri tem za pijačo v pitne svrhe."

Oni, ki kuhajo in varijo doma svoje pijače, spadajo tudi pod določbe te postave in povel

"GLAS NARODA"

ISLOVENIAN DAILY
Owned and Published by
SLOVENIAN PUBLISHING COMPANY
(a corporation)
FRANK BAKER, President LOUIS BENEDIK, Treasurer
Place of Business of the Corporation and Address of Above Officers:
22 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenredni nedeli in praznikov.
Za celo leto velja list na Ameriko \$7.00 Za New York za celo leto \$7.00
Za pol leta \$3.50 Za celoletno za celo leto \$7.00
Za četrt leta \$1.50 Za celoletno za pol leta \$3.50

GLAS NARODA
(Voice of the People)
Selling every day except Sundays and Holidays.
Subscription yearly \$7.00
Advertisement on agreement

Doplat brez podnosa in osebnosti se ne priobčujejo. Denar naj se blagovoli pošilja po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikove prošnje, da se nam tudi prejšnje bivalnice naznanijo, da hitreje najdemo naslovnik.

GLAS NARODA
22 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.
Telephone: Cortlandt 2876

Zmanjšanje nepismenosti.

Štiri skupine poročil ljudskega štetja, ki so sedaj završene, kažejo tako značilno padanje ali nazadovanje nepismenosti, da bo po mnenju lista School Life, oficijelnega organa Vzgojnega urada v Washingtonu, D. C. "bodoča generacija Amerikancev deset prista nepismenosti v skoro vsakem delu dežele." Tekom treh desetletij, med 1890 in 1920 se je število nepismenih zmanjšalo v Delaware od 14.3 odstotka na 5.9 odstotka in v Alabami od 41 odstotka na 16.1 odstotka. V distriktu Columbia od 13.2 na 2.9 odstotka, v Arkanzasu od 26.6 na 9.4. Prav posebno v Alabami so rezultati vsega upoštevanja vredni. Do leta 1890 je bilo opaziti povečanje števila nepismenih, čeprav je odstotni podatek polagoma padal. Prva postava za prisilno vzgojo je bila sprejeta šele leta 1915. Poleg revnih belih je imela država tudi veliko črnega prebivalstva, vsled česar padajo stroški vzdrževanja javnih šol na sorazmerno majhen del prebivalstva.

Čeprav so ti uspehi upolnili, se njih važnost kljub temu prav lahko pretirava. Še nicesar ni bilo čuti iz držav, ki imajo velik odstotek inozemskega prebivalstva. Sodeč po izkušnjah v New Yorku, pa niso oni, ki sestavljajo podatke za ljudsko štetje, niti preveč pridni, niti preveč uspešni. Na vsakega posameznega človeka se zanašajo glede njegove lastne pismenosti ter ni verjetno, da bi bilo mogoče najti dosti ljudi, ki bi podcenjevali svoje znanje. V prebivalstvu, v katerem ne zna veliko število niti čitati, niti pisati, morajo ostati številni nezaznamovani. Poročila vojaških dražnih komisij so nam ostala še vedno v neprijetnem spominu. V deželi kot taki, namreč celoti, se je našlo, da je skoro vsak četrti izmed ljudi, katere se je pokliceval na nabor, nepisem. Preizkušnja je bila seveda bolj stroga kot ona, kadar je treba izpolniti blankete za ljudsko štetje, a bila je to resnična preizkušnja, kajti nemogoče je bilo, da bi obstajalo razpoloženje zavrniti ali ovirati moža, ki je bil sposoben za vojaško službo.

Če pa vzamemo, da je ostala uspešnost ali neuspešnost sestavljalcev cenzusa približno ista in da so štiri poročila, ki so dogotovljena, značilna za ostala, potem je jasno, da se pomika dežela naprej v smeri proti pismenosti. Prisilna vzgoja prinaša svoje sadove.

Kljub temu pa ostane dejstvo, da je bila leta 1917 ena četrtna Amerikancev v vojaški starosti nezadostno vzgojena in izobražena. Brez dvoma bomo imeli zanesljivo sredstvo izračunavanja napredka v tem oziru šele tedaj, ko se bo zopet uporabilo slične preizkušnje kot se jih je pri vojaškem draftu.

Nova Ku Klux Klan organizacija.

Oživiljenje Ku Klux Klan organizacije ne pomenja nicesar drugega za južne države, čeprav prihaja v imenu reforme in amerikanizma. Nobena stvar ne spominja na te principe vspricho tajnosti organizacije ter zaviti postav članov. Terorizem v družbi barbarskih obredov je nekaj, kar ni prav nič amerikalansko. Pogosto služi taka organizacija le kot plašč za privatno osveto. Take so bile izkušnje White Caps v Indiani.

Če bi se morje, ki tvorijo in sestavljajo ta tajni red, organizirali na javnem, da podpirajo ustanovljene oblasti, vcepiljo ameriške ideje v inozemce ter goje domoljubje, potem bi lahko storili dosti dobrega. Največja služba, katero bi lahko vršila taka organizacija, pa bi bilo ustvarjanje zdravega javnega mnenja. Tajnost v družbi prisvojenih ceremonij pa je nekaj neamerikalanskega in je vredno najstrožje obsodbe.

Takozvani Vigilantes ali Čučeji na zapadu v dnevnih razvoja dotičnih držav so imeli nekaj sorodnega s temi južnimi organizacijami, a tamokšnje razmere so se radikalno razlikovale od onih, ki prevladujejo danes v Texasu, razen če je ta država žalostno nazadovala. Novo prebivalstvo je prišlo na zapad še predno je bila ustanovljena redna vlada in zločinski elementi so uveljavili režim terorja. Može, ki so hoteli zavarovati življenje in lastnino, so organizirali posebno vlado ter zatrli zlo. Najbolj značilno dejstvo glede Vigilantes pa je, da so takoj izročili oblast rednim oblastim ter se razšli, kakor hitro so redne oblasti pričele poslovati. Razmere, kot so obstojale takrat, so bile brez dvoma povsem drugačne kot so danes v Texasu, kjer imajo že dolgo redno vlado.

Agitacija za pravoslavje.

Ljubljanski "Slovenec" piše: — Naši najrazumnejši možje, najbolj kulturni delavci brez razlike strankarskega stališča se prepričani, da se morajo Slovenci v okviru Jugoslavije le potem zdravo razvijati, ako bo Slovenija tvorila eno samopopravno celoto. Toda vodilni politiki naših naprednjakov delajo z vs silo na to, da bi pretrgali zdravi zgodovinski razvoj ter da bi našo Slovenijo razkosali, kakor so jo nekdaj razkosali Nemci. Z ovađstvom proti našemu ljudstvu in proti njegovim najboljšim možem hujskajo Srbe, naj raztrgajo Slovenijo ter pretirajo njen naravni razvoj.

A tem ljudem ni zadosti, da bi Slovenijo politično raztrgali. Naše ljudstvo skušajo tudi versko raztrgati. Med Slovenci agitirajo za prestop k pravoslavju; državo pa hujskajo k nekulturnemu boju proti katoliški veri.

Kdo so agitatorji? To so brezverski ali versko površni ljudje, ki malo poznajo katoličanstvo, še manj pa pravoslavje; ljudje, ki krščenstvo vero in njena moralna načela zaničujejo, naj se že oznažajo v katoliški ali pravoslavni obliki; ljudje, ki jim je tuja ona poštenost in značajnost, kakršno zahteva katoliško in pravoslavno krščenstvo. Imenujejo se napredne, pa agitirajo za pravoslavje, ki je mnogo bolj konservativno kakor pa katoličanstvo. Agitacije ne vodijo torej niti verski niti kulturni razlogi. Ali je taka agitacija vestna in značajna? Agitatorji se hočejo prikupiti Srbom in vladi. V svoji neznačajnosti bi radi vladi in srbskemu narodu napravili odgovornost za svojo brezvestno agitacijo. Radi bi preslepili srbski in slovenski narod, a enako zaničujejo versko prepričanje slovenskega in srbskega ljudstva. Značilno je, da so znani nemškutariji v Ljubljani, Celju in Mariboru svojo neznačajnost zapečatili s prestopom v pravoslavje.

Agitacija za pravoslavje se vrši v imenu narodne cerkve. A profesor Kušej jim je v "Slovenskem Narodu" povedal, da je narodna cerkev nezmišljena. Mi pa še pristavljamo, da pravoslavje ni slovanska vera, ampak grška, vse, kar ima pravoslavje značilnega in od katoliške vere različnega, je tvorba grškega naroda in dobe njegovega propadanja in ostarelosti.

Agitacija za pravoslavje hoče služiti državi in narodnemu edinstvu. A Srbi sami vedo, da je ravno agitacija za pravoslavje nevarna narodnemu edinstvu. Nemci, Madžari in Italijani agitirajo proti Jugoslaviji, češ, da je nevarna katoličanstvu. A naši naprednjaki hočejo to agitacijo podpirati ter z zgledom in z agitacijo dokazati, da so najdražje svetinje našega in hrvaškega naroda res v nevarnosti. Zraven pa isti ljudje hujskajo državo h kulturnemu boju. — Ali je Jugoslavija že dovolj urejena in utrjena, da bo mogla mrez velike skode prenesti tako lahkomišelnost in brezvestno agitacijo? — Ali bo mogla prenesti nevarne posledice kulturnega boja?

Mi cenimo srbsko ljudstvo, ki spoštuje vero svojih očetov. Zato pa tem bolj obžalujemo, da se nepoklicani in brezvestni agitatorji tako brezvestno in neznačajno igrajo z vero, katere ne poznajo in ne izvršujejo in ne marajo po nji živeti. To je nekulturno in neznačajno.

Mi ljubimo Jugoslavijo. Zato resno svarimo lahkomišelnost izi-vač kulturnega boja. Istocasen pojav kulturnobojnih instinktov in slovenske agitacije za pravoslavje izdaja sumljivo zvezo mračnih sil.

Dopisi

New York, N. Y.

Srbsko pevsko društvo "Gusle" gov skupaj za šolo in narodni vabi vse brate Slovence in sestre Slovence iz mesta in okolice na svojo zabavo s koncertom, igro in je preji, da se ne bo šola delala plesom, katero priredi v nedeljo dne 1. maja

INKORPORIRANA LETA 1971

Joseph Pishler, gl. tajnik

Maks Hoelz, nemški banditski poglavar ter komunist.

Poročevalec, ki se je vdeležil dveh roparskih kampanj Hoelza, pravi, da so bili najbolj vzvišeni trenutki v njegovem življenju oni, ko je mogel vreči bombo v hišo bogatina, ko je smel kričati na preplašene buržuazije in ko je lahko teptal one, katere je sovražil.

Maks Hoelz, komunistični vodja ustaje v Srednji Nemčiji, ki je bil aretiran v Berlinu dne 15. aprila, se nahaja tam v ječi, strogo zastražen. Obravnava proti njemu se bo pričela prihodnji teden pred izvanredno poroto, ki mu bo brez dvoma naložila težko kazen. Komunisti nečejo sedaj ničesar slišati o njem.

(Poročilo po-očevalca Manchester Guardian.)

Ko sem se poslovil od Maksa Hoelza, v Falkenstein pred enim letom, sem bil prepričan, da mu je usojenih le še par nadaljnjih tednov življenja. Se vedro je imel rdečo armado, broječo par sto ljudi in njegova avtoriteta preko cele Vogtland, goratega ozemlja v bližini češkoslovaške meje, je bila neomejena. Kot ostalim rdečim voditeljem pa je bilo usojeno tudi njemu, da bo poražen od državnih čet, ki so disciplinirane in ki imajo artilerijo.

Kot drugi bo tudi on ujet, stavljen pred sodišče, spoznan krivim ter ustreljen. Nobenega usmiljenja ne bo zanj. Med vsemi rdečkarji je bil on najbolj drzen in najbolj brezobziren. Požigal je hiše bogatih ter praznil njih banke. Vprizorjal je naskoke na jetnišnice, jemal talce ter izsiljeval denar pod pretnjami usmrčenja. Tiraleca za njegovo aretacijo ga dolgi enindvajsetih težkih zločinov.

Državna straža ali Reichwehr je navalila na Vogtland. Stela je desetkrat toliko ljudi kot armada Hoelza in slednja se je umaknila v pragode visoko v gorah. Ko je prišla do meje, se je razpršila in male vojne je bilo konec.

Hoelz je zbežal na Češkoslovaško. Ujel ga je češkoslovaška policija ter vrnil v ječo. Nemška vlada je zahtevala, naj ga češke oblasti izročijo. Bil je stavljen pred sodišče ter spoznan političnim zločincem, ne pa navadnim. Vsi tedaj se je prošeno nemške vlade odklonilo in Hoelz je bil izpuščen na prost.

Hoelz se je vrnil v Nemčijo ter živel tam kot begunec. Vlada je razpisala nagrado tristošestdeset mark na njegovo glavo. On je teroriziral vse bogate industrijalce ter lastnike zemljišč v Vogtland, kjer je deloval, in ko so slednji čuli, da je Hoelz, na prostem v Nemčiji, so nenašli nadaljnjo nagrado 600.000 mark na njegovo glavo. — Oni, ki bi ujel Hoelza, naj bi torej dobili 900.000 mark.

V skrivališču je živel skoro eno leto. Včasih so listi poročali, da se je pokazal v kaki oddaljeni vasi, a taka poročila niso bila nikdar potrjena. Med ubogimi delavci v Vogtland, kjer prevladuje velika beda, je postal spoštovana ter skoro legendarna oseba, neke vrste Robin Hood. Nikdo, ki nagovori danes kako zbiranje delavcev v Vogtland, si ne drzne črniti besedice proti Maksu Hoelzu.

Sedaj so se v Nemčiji zopet pojavile rdeče armade, čeprav manjše kot v preteklem letu. Varnostna nemška policija, v družbi par oddelkov Reichswehr, jih počasi, a gotovo uničuje.

V Leuna kemičnih napravah, v bližini Merseburga, sem se stal z nekimi delavcem, katerega sem videl eno let opreje pri rdeči armadi v Falkenstein. Povedal mi je, kako lahko najdem Maksa Hoelza.

V soboto popoldne sta vozila dva motorna voza, vsebujoča približno en ducat ljudi, zelo hitro po cesti v Eisleben v Sangerhausen. Trije tovarni vozovi natlačeno polni orožja, streliva, streljanih par sto jarkov zdeli. Bil je to Maks Hoelz s svojo rdečo armado.

Ustavil je svoj avtomobil ter mi rekel, naj grem z njim, da vidim, kako bo zasledil Sangerhausen. Prišli smo na glavni trg mesta. Rdeči vojaki so skočili z vozov ter obkolili občinsko hišo. Stali so z dvignjenimi puškami, pripravljeni ustaviti vsakega, k bi skušal pogniti in streljati nazaj, kakorhitro bi kdo ustreliš skozi kako okno. Pol duceata pa jih je šlo noter z nabiti revolverji. Par minut pozneje so prišli ven s tremi polievci v svetlomodrih uniformah, ki so bili sicer bledi, a niso izgubili svojega oblastnega vedenja. Moral so na tovarni voz in odpeljali so jih z oroženo stražo.

Hoelz je šel naprej v Sehutzenhausen, veliko gostilno, zgrajeno na odprtem prostoru, s katerega se je odpiral pogled po široki ravnini. Tam je ustanovil svoj glavni stan. Prinesli so ven majhno mizo, stol in velik zemljevid. On je sedel, prekril noge in študiral strategične možnosti tega okraja.

Motorni vozovi so se nahajali v bližini. Rdeča armada je počivala. Njene puške so bile postavljene v piramide.

Hoelz je poslal par svojih moč, da privedejo talce. Vrnili so se z županom iz Sangerhausen, župnikom ter par drugimi gospodi, ki so bili vsi bledi ter izgledali prestrašeni. Odvedli so jih v gostilniško sobo in stražila sta jih dva vojaka, oborožena z Mauser pištolami.

Hoelz je imel v svojem avtomobilu več zavojev proklamacij. — Trije ali štiri moške so bili poslani, da jih nabijejo. Po kratkem času je bilo videti na vsakem čestnem vogalu rdeč plakat z naslednjo vsebino:

— Diktatorstvo proletarijata!

Zasedel sem to mesto s svojimi četami ter proglašam s tem proletarsko vojno pravo. To se pravi, da bo vsak buržuazijec, ki se ne pokori poveljem najvišjega vojskega poveljstva, ustreljen. V trenutku, ko bom čul, da je varnostna policija ali Reichswehr na maršu, bom takoj požgal mesto ter pomoril vse buržuazije. Brez ozira na starost in spol. Dokler pa ne bo nikogar blizu, bom prizanesel življenju in hišam buržuazijcev.

Vse orožje je treba takoj izročiti vrhovnemu vojaškemu poveljstvu. Vsakdo, v čigar hiši se bo našlo orožje, bo ustreljen. Vse avtomobile, motorne vozove, motorna kolesa in navadna kolesa je treba takoj izročiti vrhovnemu vojaškemu poveljstvu. Kdor tega ne bo storil, bo ustreljen.

Vrhovno vojaško poveljstvo.

Maks Hoelz.

Od časa do časa so prihajali komunisti z zaplenjenimi puškami in revolverji. Eden je pivedel tudi kolo, kateremu je brez dvoma iztrgal kakemu človeku na cesti.

Nadležni je prišel z jetnikom, katerega je našel v posesti majhnih, takozvane derringier pištole. Hoelz se je zanimljivo ozrl na to malo pištole ter jo vrnil jetniku.

Dva civilista, očitno preplašena od proklamacije, sta dospela v oboroženo spremstvo, da izročita dva revolverja.

— Kdo ste, odkod prihajate in kaj hočete? — so se podila vprašanja kot strelji iz strojne puške.

Civilista sta položila svoji pištole na mizo. Hoelz se je sklonil na svoj zemljevid ter popolnoma ignoriral oboje. Obrnila sta se, da gresta. Tedaj pa je Hoelz dvignil glavo ter rekel: — Ostanita tukaj!

Preteklo je nekako dvajset minut, ko je Hoelz zopet dvignil glavo ter videl oboje še vedno stali pred sobo. Ozrl se je v oboje ter zakričal: — Kaj hočeta? — Zamrmala sta nekaj nerazumljivega.

— Weg! — je zakričal Hoelz. — Moža sta se obrnila ter počasi odšla. — Weg, weg, weg! — je kričal Hoelz, vse zelen od jeze. Oba civilista nista pospešila korakov, da ohranita vsaj nekaj svojega dostojanstva. Tedaj pa je prijel Hoelz za revolver ter ustrelil v tla za obojema. Tedaj pa sta obojuna vendar pospešila svoje korake.

Krog četrte ure je bilo videti na železniški progi v dolini vlak, ki se je počasi pomikal naprej, obstoječ iz stroja in par tovarnih vozov. Malo pozneje je prihitel na lice mesta neki komunist, vse zasoplen, ki je prišel kričati: — Noske ist ausgeschwaemt. (Noske je napravil švarmlinjo). S tem je mislil povedati, da so stopili vojaki Reichswehra iz vlaka ter se razkropili po deželi. Te vojake imenujejo še danes Noske.

PRAVI, DA BO DEMPSEY ZMACAL.

Na sliki vidite znanega bok

Zadeva Brophy oporoče.

Resničen doživljaj znanega detektiva. — A. S. Hall.

(Konec.)

Predno sva zapustila sodnijsko poslopje, je vzel Bosworth iz blagajne kovčeg z rekordi in dogovorila sva se, da bova vstopila v karo ob različnem času ter zavzela ločene sedee. On naj bi sedel na sprednjem delu voza, jaz pa na zadnjem delu. Jaz naj bi vzel kovčeg, ki ni vseboval drugega kot moje obleko. Ko bi dospela v Dacotte, naj bi stopil Bosworth s kare na osemnajsti estsi, jaz pa na sedemnajsti. Oba naj bi potem prišla v urad po različnih potih. — Ko sva prišla na postajo, sva dobila od šerifa signal, da je vse čisto in sedla sva v karo kot doma njeno.

Ko sva dospela v Dacotte ter je Bosworth stopil dol na osemnajsti estsi s svojim kovčgom, v katerem so se nahajali rekordi, sem zapazil dva surovo izgledajoča človeka, ki sta prišla na zadnji del kare. Takoj se mi je posvetilo v glavi, da je eden izmed trojice v Boltonu telefonski tema dve ma, naj me opazujeta. Naslednja točka programa je bila vlet tega pečati se s tema dvema tičkoma ter priti v urad, ne da bi izvedela kdo sem.

Stopil sem s kare na sedemnajsti estsi, soglasno z načrtom. Isto sta storila tudi oboja tička. Šel sem po sedemnajsti estsi ter se bal, da boma vsak trenutek srečal kakega znanca, ki me bo ogovoril ter dal obema zasledovalcem priliko iznajti, kdo sem. — Šel sem prepričan, da boma vsak trenutek srečal kakega znanca, ki me bo ogovoril ter dal obema zasledovalcem priliko iznajti, kdo sem. — Šel sem prepričan, da boma vsak trenutek srečal kakega znanca, ki me bo ogovoril ter dal obema zasledovalcem priliko iznajti, kdo sem.

Šel sem do vogala in sicer v namena, da skočim v zadnjem trenutku na poulično karo, namenjeno na Union postajo. Preveč tesno so me opazovali, da bi mogel telefonirati v urad, kje da se nahajam in sklenil sem vsled tega, da izgubim zasledovalce na Union postaji. Ko sem skočil na karo, sta bila oboja takoj za menoj ter dobila isto karo.

Na postaji sem kupil tiket za kraj Pe Lose, ki leži 45 milj južno od Radio Springs in kjer sem vedel, da bom na boljšem, če mi bodo sledili. Ko sem se sklonil nazaj, da pobrem svoj kovčeg, potem ko sem kupil tiket, sta prišla noter oboja možka z nekim uniformiranim policistom. Mislim, da sta me hotela ujeti z revolverjem v posesti, a ko sem se sklonil, je policist lahko videl, da nimam revolverja. Imel sem ga, a bil je v kovčegu.

Vlak v Pe Lose je moral oditi ob pol štiri. Takrat je bila ura tri, a jaz sem šel kljub temu na vlak. Medtem časom sta oboja zasledovalca rekrutirala tretjega in vsi trije so mi sledili v vlak. — Ko sem zasedel svoj sedež, je sedel eden pred menoj, drugi za menoj, tretji pa na strani. V par minutah so se začeli pripraviti med seboj v upanju, da potegnejo mene v prepri, a jaz sem uganil njih nakano ter jih pustil same.

Ze sem mislil, da sem izgubljen v kolikor se tiče prikrivanja moje identitete, kajti na neki majhni postaji je prišel na vlak neki moj stari prijatelj, ki me je takoj zapazil. Prišel je govoriti z menoj, a jaz mu nisem posvečal nobene pozornosti. Na srečo je spoznal mojo igro ter jo sijajno igral naprej. Opravičil se je ter rekel, da se je zmotil in da obžaluje to zmotno. Jaz pa sem mu povedal, da sem inšpektor neke iztočne železnice in da sem privedel svojo ženo v neki sanatorij v Pe Lose. Govorila sva se par minut, a kar je on odšel v drugi voz.

Ravno sem pričel lažje čutiti, ko sem zapazil, da se bližamo Radio Springs, kjer bi me zopet lahko izdal kak moj znanec. Ko smo torej prišli na postajo, sem lezel na svoj sedež, si pokrili lice s klobukom ter se delal kot da spim. Naenkrat pa sem čutil, da se je nekdo dotaknil moje roke. Bil je porter, ki mi je izročil majhen listek, z naslednjim obvestilom mojega prijatelja na vlaku:

— Ko sem vas zapustil, mi je eden izmed treh sledil. Spustil se je z menoj v pogovor. Rekel je, da je trgovec s premogom ter hotel vedeti, če ste tudi vi trgovec s premogom. Rekel sem mu, da ste Rekel je, da bo šel z vlaku v Radio Springs.

Par minut pozneje, ko je odšel vlak zopet naprej, mi je izročil

porter nadaljni listek, na katerem je stalo: — Mož zopet na vlaku. Prišel sem kovati načrte, kako bi se izbehl teh treh v Pe Lose. V resnici sem se jih že naveličal in napravil sem tri načrte. — Prvi načrt je bil naslednji: — Ko bom prišel v Pe Lose bom šel po cesti, dokler ne bom našel osamljenega taksikaba. Stopil bom vanj, dal vozniku "fake" naslov, se odpeljal tjakaj ter izstopil. — Mislim sem si, da si bodo zasledovalci zapomnili številko taksikaba ter čakali na povratek voznika, nakar bi ga vprašali, kam me je odpeljal. "Fake" naslov jim bo zmešal štrono.

Drugi načrt je bil za slučaj, da bi ne bilo nobenega taksikaba v bližini. V takem slučaju bi šel do Vernon hotela, se registriral, polical managerja, katerega sem dobro poznal, mu pojasnil položaj ter ga prosil, naj me izpusti pri zadnjih vratih.

Tretji načrt je bil isti, z izjemo, da bi šel v Caador hotel, če bi videl v Vernon hotelu kakega znanca, ki bi me lahko izdal.

Končno smo prišli v Pe Lose in stopil sem z vlaku. Zapazil sem, da so mi vsi trije sledili. Šel sem naravnost skozi postajo in na nasprotnem vogalu sem stopil v saloon ter naročil pijačo. Pod polovičnimi vrati sem lahko videl, da mi trojica sledi. Vprašal sem torej bartenderja, če je zadaj kaka obrednica. On je rekel, da je in prosil sem ga, naj mi jo pokaže. — Ko sva prišla na hodnik, vodeč v obrednico, sem povedal bartenderju, da preže zunaj trije name in da nočem delati nobene zmešnjave v njegovem salonu. Prolil sem ga, naj mi pokaže zadnja vrata in mu dal dolar. To je storil in po treh minutah bivanja v Pe Lose sem izgubil tri lopove, ki so mi sledili prav iz Dacotte.

Dal sem se prevesti preko reke in zgodaj naslednjega dne sem dobil vlak, ki me je odvedel v Radio Springs. Izstopil sem pred mestom ter se odpeljal v mesto s poulično železnico. V uradu sem telefoniral Mr. Brophyju in hoteli ter ga ujel baš v trenutku, ko je hotel oditi v sanatorij.

— Za božjo voljo, človek, stopite vendar v stik s svojim uradom v Dacotte. — je rekel Brophy. — Ze tri dni nisimo čuli ničesar o vas ter vas iščejo po celi državi. Obvestite svoj urad v Dacotte ter pridite nato v sanatorij.

Telefoniral sem v Dacotte ter izvedel, da so že preiskali vse tvašnice in bolnice, kajti Bosworth je prišel srečno v urad in tam povedal, da je videl na osemnajsti estsi stopiti na karo dva lopova, ki sta mi pozneje sledila. Naslednjega dne je odpotoval Brophy v New York z rekordi in vsem dokaznim materijalom, da doseže razveljavljenje oporoče. — To se mu je tudi posrečilo in sicer s pomočjo svojih reportov, kopij dnevnika matere in Rebeke. Posrečilo se mu je doseči enako razveljavo zapuščine.

Prepričan sem bit takrat ter sem se danes trdno uverjen, da bi bili v stanu spraviti skupaj dosti materijala za dokaz, da je bila uboga mati umorjena, potem ko je bila prisiljena podpisati oporočo v prilog obeh sinov, če bi nas ona deklina v Boltonu ne izdala onim trem lopovom, namreč Rubenu, Rebeke in Simonu. Oporoka, katero je bila mati prisiljena podpisati, je stopila na mesto oporoče, katero je mati sestavila prej in ki je dajala vsem trem otrokom enake deleže pri zapuščini.

Kmalu nato je tudi Mrs. Brophy okrevala in zadnjikrat sem videl njo in njenega moža, ko sta odpotovala nazaj proti New Yorku, da pričeta zopet svoje vsakdanje življenje.

O brezdomno zločinski trojici, ki se je skušela na tak način polastiti cele zapuščine in ki je najbrž poslala mater v smrt, pa nisem čul ničesar več, kajti izginila je kot da jo je vzela noč.

Monopol na petrolej v Romuniji. Romunska vlada je predložila parlamentu osnovo, po kateri bi vlada kupovala petrolej od producentov po ceni, ki bi se določila vsakega pol leta in bi potem vlada prodajala konsumentom petrolej.

Konec fraka. V Berlinu je zveza za obnovo gospodarskih običajev predlagala vladi, naj se odpravi pri vseh svečanih frak. Zdi se, da bo predlog enoglasno sprejet. Za frakom pride na vrsto seveda tudi cilinder.

Morilna zadeva Johna Kočevarja

(Za "Glas Naroda" napisal Walter Predovich.)

V mesecu septembru 191

